

APROBATĂ
prin Decizia Consiliului sătesc Bravicea
Nr. _____ din _____ 2024

STRATEGIA
de Dezvoltare Socio-Economică
a satului Bravicea, raionul Călărași
pentru anii 2024-2028

Bravicea, 2024

I. Introducere și rezumat executiv

1.1. Fișa de rezumat Planificare Strategică

Acest document reprezintă Strategia de Dezvoltare a satului Bravicea pentru perioada anilor 2024 - 2028. Strategia a fost elaborată cu suportul Grupului de Lucru pentru Planificare Strategică, constituit prin Dispoziția primarului s. Bravicea nr _____.

Strategia evidențiază punctele forte ale satului și se bazează pe potențialul socio-uman, dezvoltarea economiei locale, servicii publice, instituțiile infrastructurii educaționale, culturale, sociale și de afaceri precum și pe capacitatea autorităților publice locale și structurilor societății civile privind asumarea responsabilității pentru procesul de dezvoltare locală.

Principiile care stau la baza elaborării documentului sunt: (i) promovarea principiilor dezvoltării durabile la nivel local; (ii) promovarea bunei guvernări; (ii) promovarea unui proces decizional participativ și incluziv.

1.2. Contextul național și regional

Strategia de Dezvoltare reprezintă principalul document de dezvoltare a localității, fiind un document complex, elaborat printr-un larg parteneriat, care are la bază documentele de programare locală.

1.3. Comisia și echipele Planificării Strategice

Prezentul document reprezintă Strategia de dezvoltare a s. Bravicea pentru anii 2024-2028, Strategia de Dezvoltare reprezintă un document de politică publică, care va ghida acțiunile Administrației Publice Locale, în strânsă cooperare cu mediul asociativ, sectorul economic și instituțiile publice de nivel local, în următorii 5 ani, în vederea asigurării unui proces continuu și coerent de dezvoltare a localității.

Pentru elaborarea strategiei a fost creat un grupul de lucru, componența căruia a fost aprobată prin Dispoziția primarului nr. _____, după cum urmează:

Tabelul 1. Componența grupului pentru planificare strategică

Nr.	Nume, prenume	Funcție
1.	Zatic Alexei	Primar
2.	Iurco Serghei	Secretar al Consiliului
3.	Holodenco Angela	Specialist (percepția fiscală)
4.	Popa Serghei	Specialist în reglementarea regimului proprietății funciare
5.	Timuș Angela	Contabil-șef
6.	Dînga Rodica	Contabil
7.	Tănase Mihail	Șef, I.M.S.P. „Centrul de Sănătate Bravicea”
8.	Harea Mariana	Asistentă socială comunitară; Președinte al Comisiei consultative de specialitate „Drept și disciplină”
9.	Iurcu Boris	Șef, Centrul Cultural Bravicea
10.	Zatic Angela	Director, Biblioteca Publică „George Munteanu”
11.	Vulpe Parascovia	Director, Grădinița „Andrieș” Bravicea
12.	Godovaniuc Elena	Director, Gimnaziul „Ștefan cel Mare” Bravicea
13.	Zubcu Vasile	Director interimar, Școala de Arte Bravicea
14.	Rîșcovan Tatiana	Muzeograf
15.	Savițchi Veceaslav	Președinte al Comisiei consultative de specialitate „Buget și finanțe”
16.	Batcu Gheorghe	Președinte al Comisiei consultative de specialitate „Funciar, ecologice și urbanism”
17.	Sobol Eugen	Președinte al Comisiei consultative de specialitate „Social, educație și cultură”.

1.4. Aprobarea consiliului local

Strategia a fost aprobată prin Decizia Consiliului Local Bravicea nr. _____ din _____ 20__.

II. Introducere în planificarea strategică

2.1 Dezvoltarea metodologiei de pregătire a strategiei

Prezentul document a fost elaborat cu scopul de a impulsiona procesul de dezvoltare socio-economică a localității pe perioada 2024-2028, de a stabili repere clare pentru conjugarea efortului comun al membrilor comunității și cu atragerea diferitor parteneri, direcționat spre îmbunătățirea calității vieții cetățenilor, cu respectarea principiilor de dezvoltare durabilă.

Metodologia de lucru a respectat logica elaborării unei strategii:

- 1) **Diagnosticul teritoriului**, bazat pe datele existente și realizat cu implicarea părților interesate (administrația publică, mediul de afaceri, societatea civilă instituțiile publice din teritoriu) și a responsabililor pe domenii. Această analiză, ce conține o dimensiune tematică, dar și una integrată, a servit drept material de lucru în cadrul grupurilor de lucru: economic, social-educational, mediu, infrastructură, administrație publică.
- 2) **Analiza SWOT** - instrument de analiză a potențialului de dezvoltare a satului, evidențiază punctele tari și slabe, oportunitățile și amenințările rezultate din diagnosticul teritoriului pe baza unui proces participativ al părților interesate (grupuri de lucru sectoriale, interviuri, ateliere de lucru, focus grup-uri, dezbateri cetățenești).
- 3) Strategia conține **viziunea, obiectivele generale** de dezvoltare și principalele direcții strategice de dezvoltare ale satului.
- 4) **Planul de acțiuni 2024 – 2028** conține acțiunile concrete de întreprins pe termen scurt și mediu pentru atingerea obiectivelor specifice de dezvoltare stabilite în Strategie. Planul dispune de acțiuni, termeni de implementare, responsabili, costuri, surse de finanțare.
- 5) **Mecanismul de monitorizare și evaluare** include elementele de bază pentru a crea sistemul de verificare, monitorizare, evaluare și raportare a progreselor realizate în implementarea Strategiei.

În același context, metodologia de elaborare a asigurat caracterul participativ și transparent al acestui document prin organizarea de interviuri, chestionare, ateliere de lucru, focus grup-uri, training-uri, grupuri de lucru sectoriale, consultări și audieri publice în fazele esențiale de elaborare, pentru exprimarea nevoilor și aspirațiilor tuturor categoriilor sociale. Au fost respectate principiile egalității și echității de gen, incluziunii și reprezentativității tuturor grupurilor din cadrul comunității (criterii de vârstă, sex, etnie, apartenență religioasă, categorii vulnerabile, etc.

2.2 Cadrul juridic și instituțional privind dezvoltarea comunitară

Cadrul juridic și instituțional privind dezvoltarea comunitară reprezintă ansamblul actelor administrative legilor, regulamentelor, organizațiilor și instituțiilor care guvernează și facilitează procesul de dezvoltare la nivel local. Acesta joacă un rol crucial în promovarea creșterii economice, îmbunătățirea calității vieții și stimularea coeziunii sociale în comunități. Rolul cadrului juridic și instituțional pentru dezvoltarea comunitară este de a asigura un mediu propice pentru creșterea durabilă și îmbunătățirea calității vieții în comunități.

Cadrul juridic și instituțional pentru dezvoltarea comunitară reprezintă o componentă esențială a procesului de dezvoltare locală. Acesta oferă o structură legală și administrativă pentru promovarea dezvoltării durabile, protejarea intereselor cetățenilor și crearea unui mediu propice pentru îmbunătățirea calității vieții în comunități. Este important ca acest cadru să fie flexibil și adaptat la nevoile specifice ale fiecărei comunități pentru a obține rezultate eficiente și benefice.

Strategia de Dezvoltare a satului Bravicea pentru anii 2024 – 2028 reprezintă un document de planificare strategică integrată la nivel local, un mijloc esențial pentru factorii de decizie, pentru

părțile interesate, pentru cetățeni, unde sunt identificate cele mai bune soluții pentru creșterea calității vieții pentru o dezvoltare durabilă a comunității pe termen mediu și lung.

Strategia a fost elaborată cu suportul de Grupului de Lucru pentru Planificare Strategică constituit prin Dispoziția primarului s. **Bravicea nr. 90 din 28 Octombrie 2024.**

III. Profilul și analiza comunității

3.1 Caracteristici geografice și de mediu

Poziționarea geografică. Prima atestare a satului Bravicea datează din 20.01.1603, este o unitate administrativ-teritorială situată între râurile Ichel și Cula, amplasat la Nord-Est de centrul raional Călărași la o distanță de 26 km și la o distanță de 60 km de Chișinău.

La Nord-Est este mărginit de teritoriul satului Bogzești (Raionul Telenești), la Vest - de teritoriul satului Meleşeni (Raionul Călărași), la Sud - de teritoriul satului Onești (Raionul Strășeni), la Sud-Vest - de teritoriul satului Frumoasa (Raionul Călărași), la Est - de teritoriul satului Săseni (Raionul Călărași). Satul este situat pe dealurile din centrul Moldovei la o altitudine între 100 și 350 m asupra nivelului mării. Suprafața intravilanului constituie 415,74 ha, iar a întregului teritoriu - **5980,47** ha.

Populația satului, constituia 3260 de oameni, dar în ultimii ani satul are o tendință de descreștere demografică. Numărul, structura și dinamica populației este cel mai important factor, forța motrice a schimbărilor și dezvoltării (sau stagnării) oricărei localități. Populația, componența după sex și vârstă, activitatea economică, necesitatea sa în locuințe, educație și cultură, în multe privințe determină ritmurile și stabilitatea creșterii economice, structura gradului de ocupare, organizarea sistemelor ocrotirii sănătății și învățământului, formarea zonelor de recreere etc

3.1.1 Caracteristici fizico-geografice

Satul Bravicea are o suprafață de **5980,47 ha**. Proprietatea statului constituie **2303,66 ha**.

Proprietatea Administrației Publice Locale Bravicea este de **1571,13 ha**, *inclusiv*:

Terenurile satului Bravicea – 201,73 ha (străzi, drumuri, râpi, terenuri aferente construcțiilor social-economice: stadion, piețe, grădinița, școala etc.);

- Fondul silvic – 484,30 ha (păduri, fâșii de protecție);

- Fondul apelor – 67,0 ha (mlăștini, iazuri);

- Fondul de rezervă – 816,25 ha (plantații de nuci, fânețe, pășuni);

Terenuri cu destinație industrială – 1,85 ha.

Proprietatea privată este de **2105,68 ha**, *inclusiv*:

- Loturi de pe lângă casă și construcții – 487,13 ha;

-Terenuri cu destinație agricolă – 1576,29 ha (cote, terenuri agricole procurate prin vânzare-cumpărare);

- Fondul silvic – 38,19 ha (păduri plantate în bază de contract);

- Terenuri cu destinație industrială – 4,07 ha.

- Terenuri prelucrate în localitate ≈ 60%.

- Numărul gospodăriilor țărănești – 8.

- Lungimea drumurilor – 24 km.

Bazine acvatice. Primăria s.Bravicea are înregistrate 7 bazine acvatice, cu suprafața totală de 15,87 ha, dintre care 2 bazine sunt acoperite cu apă cu suprafața de 1,34 ha. 2 bazine acvatice sunt benefice pentru piscicultură, irigare. Pentru zona de agrement sunt disponibile 1 bazin acvatic cu suprafața de 0,86 ha. Fondul acvatic al satului este format dintr-o suprafață totală de 68 ha, în special iazurile din localitate, Rîul Ichel și Rîul Cula situat în apropierea terenurilor cu destinație agricolă. Apa potabilă pentru localnici este asigurată din cele 141 fântâni de mină și 5 fântâni arteziene din perimetrul satului.

Tabelul 2. Bazine acvatice

Nr.	Amplasarea	Suprafața, ha	Proprietate
1.	Florna	6,85	APL
2.	Valea Țarnei	0,99	APL
3.	La Sclifos	0,48	APL
4.	Pustaia	5,45	APL
5.	Cîrnicea	0,86	APL
6.	Molovateț	0,90	APL
7.	Ichel	0,34	APL

Sursa: Primăria Bravicea

3.1.2 Planificare spațială

Localitatea nu dispune de un Plan Urbanistic General. Conform primăriei, satul este împărțit convențional în 7 părți.

3.1.3 Resurse naturale

Arealul teritorial-administrativ dispune de resurse naturale relativ bogate. Din suprafața totală a satului, 33% sunt terenuri împădurite.

Tabelul 3. Spații verzi

Nr.	Amplasarea	Suprafața, ha	Proprietate
1.	Gospodăria Silvică Călărași	2207	Statul
2.	Plantațiile forestiere ale Primăriei s. Bravicea	484	Primăria
3.	Persoane fizice	38	Privată

Sursă: Primăria Bravicea

3.1.4 Factorii de poluare a mediului

Calitatea aerului. Calitatea aerului este influențată de activitatea umană, transport. Deoarece s. Bravicea dispune de suprafețe împădurite, calitatea aerului este acceptabilă pentru majoritatea persoanelor. În comună volumul noxelor degajate în atmosferă este minim, reieșind din faptul că pe teritoriul acesteia nu există întreprinderi industriale, depozite de îngrășăminte și pesticide.

Principalele surse de poluare a mediului în sat sunt: transportul auto, gunoiștile neautorizate, arderea tuturor tipurilor de combustibil în gospodăriile personale, arderea ilegală a miriștii și deșeurile de la animale din gospodăriile personale, prezența benzinăriei etc.

Calitatea solului. Fiind caracterizat prin resurse acvatice râul Ichel și râul Cula, sub formă de bazine (iazuri) și având un relief predominant de altitudini joase (până la 80 m) bonitatea medie a solului pe sat este de (52 de puncte), relieful satului este prielnic pentru cultivarea și creșterea culturilor cerealiere, dar în deosebi pentru plantarea viilor. Pe teritoriul satului, actualmente, există suprafețe afectate de alunecări de teren. În localitate sunt proprietari de terenuri agricole care utilizează tehnologii avansate de producere agricolă, folosind diverse chimicale, pesticide, ceea ce respectiv influențează asupra calității solului. De asemenea impact semnificativ are arderea miriștilor.

Calitatea apei potabile. În prezent în s. Bravicea, r-nul Călărași sunt aprovizionate cu apă din fântânile arteziene 80% de gospodării. Sursa principală de aprovizionare cu apă potabilă o constituie fântânile de tip mină. În localitate sunt puse în exploatare 141 de fântâni de tip mină a căror apă este utilizată de către localnici pentru necesitățile casnice de zi cu zi. Cu toate acestea, există riscul real și continuu ca în unele zone ale comunității apa să fie insuficientă, iar calitatea acesteia în majoritatea fântânilor să fie nesatisfăcătoare. În acest caz, este necesară efectuarea periodică a analizei calității apei.

În anul 2023 Primăria s. Bravicea a beneficiat de proiectul „Construcția rețelelor de apeduct conectate la sonda arteziană Cangea din satul Bravicea”, finanțat din Fondul Național pentru

Dezvoltare Regională și Locală (FNDRL) prin Programul Național „Satul European”, APL Bravicea, membrii comunității. În cadrul acestuia au fost conectate la apeduct 260 de gospodării.

Gestionarea deșeurilor. În cadrul Primăriei Bravicea activează Serviciul de salubritate și amenajare. Transportarea deșeurilor menajere are loc în ultima sâmbătă a fiecărei luni. Locuitorii satului adună gunoiul în saci, după care aceștia sunt scoși la poartă în ziua stabilită de Primărie și sunt transportați la gunoiștea autorizată prin intermediul a două tractoare. Periodic, Primăria Bravicea desfășoară acțiuni de amenajare a Gunoiștii autorizate, sunt curățate șanțurile de scurgere a apelor din localitate. De 2 ori pe an, Primăria, împreună cu elevii Gimnaziului și voluntarii fac curățenie în cimitir, pe stadionul satului, la Complexul Sportiv al Gimnaziului.

Între anii 2022-2023, Primăria Bravicea a implementat **Proiectul „Îmbunătățirea factorilor de mediu în s. Bravicea cu implicarea femeilor”** finanțat în cadrul Programului de granturi destinate APL-urilor desfășurat în cadrul proiectului „Comunități rezistente la schimbări climatice prin abilitarea femeilor”, finanțat de Suedia și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD).

3.2 Demografie

3.2.1 Resurse umane. Conform datelor recensământului din anul 2014, populația satului constituia 3260 de oameni, dintre care 47,83% – bărbați și 52,17% – femei. Structura etnică a populației era următoarea: 98.89% – moldoveni (români), 0,35% – ucraineni, 0,60% – ruși, 0.16% – alte etnii.

Indicatori	2023
Numărul total al populației	3 260
Femei	1 546
Bărbați	1 236
Copii pînă la 18 ani	478
Persoane cu dizabilități	138

Sursă: Primăria Bravicea

În ultimii ani satul are o tendință de descreștere demografică în urma migrației.

3.2.2 Forța de muncă

Aspecte ocupaționale. În perioada 2019-2023 numărul populației economic active a constituit 270 persoane care sunt angajați oficial, majoritatea fiind cu sediul în sat. Se mai atestă sezonier angajarea a circa 240 de persoane la agenți economici din vecinătate din domeniul agricol.

Sursa: Primăria Bravicea

Tabelul 4. Repartizarea populației ocupate pe tipuri de activități economice, persoane

Indicatori	2019	2020	2021	2022	2023
Total	2550	2550	2550	2550	2550
Agricultură	240	79	83	77	78
Comerț	80	80	79	85	84
Migrațiune	1560	1429	1320	1470	1000
Administrație publică	15.5	15.5	15.5	15.5	15.5
Învățământ, cultură, sport	116	116	116	116	116
Sănătate și asistență socială	37	37	37	37	37
Alte tipuri de activități	1125	1264	1370	1221	1691

Sursa: Primăria Bravicea

Printre ocupațiile ce se regăsesc în rândul populației sunt, munca pe terenurile agricole apicultura, creșterea animalelor, cultivarea viței de vie, comerțul. O mare parte a populației lucrează sezonier.

3.2.3 Migrația

În ultimii 5 ani, numărul persoanelor plecate la muncă în afara a fost în creștere. O parte a populație este plecată sezonier, iar o mare parte au un loc permanent de muncă peste hotare. Printre țările în care muncesc locuitorii din s. Bravicea sunt Italia, Cehia, Germania, Franța, Marea Britanie, etc.

Consecințele procesului migraționist sunt în mare parte negative, acesta afectează atât localitatea cât și fiecare persoană în parte. Băștinașii din diasporă apelează la serviciile Primăriei pentru eliberarea de certificate și adevărințe, achitarea impozitelor și taxelor locale.

3.3 Domeniul social

3.3.1 Caracteristicile grupurilor vulnerabile

Populația săracă. La începutul anului 2024 în s. Bravicea erau 2 familii în sărăcie extremă, 20 familii sărace, 14 familii monoparentale (dintre acestea 12 conduse de femei), 13 persoane în etate singuratice. Categoria populației sărace în s. Bravicea constituie 2,65% din numărul total al locuitorilor satului, ponderea cea mare o dețin femeile, urmate de vârstnici și bărbați. Persoanele în etate și persoanele cu dizabilități, au preponderent venituri din pensie și gospodăriile agricole individuale.

Tabelul 5. Situația populației sărace

Indicatori	Masculin	Feminin	Total
Numărul copiilor lipsiți de îngrijire părintească	0	0	0
Numărul total de familii:			
• Sărace (conform cu Direcția de Asistență Socială)			22
• Cu mulți copii (cu 3 și mai mulți copii)			85
• Monoparentale conduse de femei			14
- Inclusiv cele conduse de femei			12
Numărul total de gospodării:			1200
- gospodării părăsite			293

Sursa: Primăria Bravicea

Persoane cu dizabilități. Din numărul total al populației s. Bravicea, 138 persoane sunt cu dizabilități, ceea ce constituie 3,0%. Dintre aceștia 17 sunt copii, iar 29 persoane mature, dintre care 87 femei și 34 bărbați.

În structura de dizabilități, cea mai mare pondere o au persoanele cu dizabilități medii (capabili pentru activități fără ajutorul extern) - 82 persoane, urmate de persoanele cu dizabilități mentale (2 de persoane) și persoanele cu dizabilități grave - 12 persoane. Din numărul total de persoane cu dizabilități, 9 sunt în etate, iar 12 persoane sunt angajate în câmpul muncii. Totuși asigurarea dreptului la muncă și încadrarea în câmpul muncii pentru această categorie rămâne a fi o problemă la nivel de țară.

O altă problemă a persoanelor cu dizabilități este lipsa de acces pentru scaune cu roțile în instituțiile publice, magazine, farmacii etc. Aceasta creează obstacole pentru obținerea unor servicii elementare. În multe cazuri condițiile sanitar-igienice în care trăiesc ei sunt nesatisfăcătoare. Sursa cea mai importantă de venit pentru persoanele cu dizabilități o reprezintă prestațiile sociale - alocația de dizabilitate sau pensia.

Tabelul 6. Persoanele cu dizabilități, la începutul anului 2024

Indicatori	Total	Femei	Bărbați	Copii
Persoanele cu dizabilități, total	138	87	34	17
Persoanele cu dizabilități mentale	2	0	2	0
Persoanele cu dizabilități grave (care nu pot supraviețui fără ajutorul extern)	12	3	8	1

Indicatori	Total	Femei	Bărbați	Copii
Persoanele cu dizabilități medii (capabili pentru activități fără ajutorul extern)	18	6	10	2
Persoanele cu dizabilități angajate în câmpul muncii	12	6	6	0
Persoanele cu dizabilități în etate	9	5	4	0

Sursa: Primăria Bravicea

Persoanele în etate reprezintă una din categoriile social-vulnerabile care locuiesc în s. Bravicea. Este evidentă îmbătrânirea populației, ca rezultat al scăderii natalității și creșterii numărului de persoane tinere care migrează. Conform datelor statistice în ultimii cinci ani a crescut cel mai mult ponderea vârstnicilor din grupul de vârstă de 70-74 de ani. Persoanele în etate reprezintă 4,38% din populația s. Bravicea. Din numărul total al vârstnicilor 68,22% sunt femeii și 26,64% bărbați. Majoritatea persoanelor din categoria dată dețin un teren agricol pe lângă casă pe care îl îngrijesc pentru a se asigura cu o parte din produsele alimentare.

Autoritățile statale în ultimii ani susțin că vârstnicii trebuie susținuți sub orice aspect. Astfel, anual la începutul lunii aprilie, este realizată indexarea pensiilor și alocațiilor sociale de către Casa Națională de Asigurări Sociale. Deși pensiile sunt majorate, pentru majoritatea persoanelor în etate acestea nu acoperă coșul minim de consum și cei mai mulți dintre ei necesită acordarea ajutoarelor materiale. Astfel persoanele în etate se confruntă cu probleme economice grave, cum ar fi: lipsa de surse financiare pentru procurarea lemnului, a medicamentelor etc. Efectiv această stare de lucruri nu diferă mult de la un an la altul.

Tabelul 7. Persoanele în etate, la începutul anului 2024

Total		Persoane singuratice		Persoane cu dizabilități	
femei	Bărbați	femei	bărbați	femei	bărbați
410	235	8	6	5	4
645		13		9	

Sursa: Primăria Bravicea

3.3.2 Protecția socială reprezintă o componentă a sistemului de protecție socială a raionului Călărași. În perioada 2023 o mare parte a populației s. Bravicea a beneficiat de ajutoare și indemnizații. Cele mai multe s-au înregistrat la categoria Compensații pentru transport, ajutor pentru perioada rece a anului și vizite de îngrijire la domiciliu. În anul 2023, pentru perioada rece a anului, 520 persoane au primit compensații pentru energia electrică.

Tabelul 8. Indemnizații alocate în perioada 2023

Indicatori	2023
Ajutor pentru perioada rece a anului	180
Vizite de îngrijire la domiciliu	1008
Compensații pentru transport	127
Compensații energie electrică perioada rece	428
Alte tipuri de servicii	
Suport financiar	69
Servicii de ortopedie	27
Servicii sprijin familial	5
Serviciul ÎSD	21
Asistență personală	7
Asistență parentală profesionistă	5

Sursa: Primăria Bravicea

Necesități: Crearea unui centru de plasament pentru persoanele în etate.

Amenajarea căilor de acces în instituțiile publice, pentru persoanele cu dizabilități.

Minorități etnice/lingvistice. Conform datelor recensământului din 2014, după criteriul apartenenței etnice, în s. Bravicea locuiau 99,5% moldoveni, 0,5 % ruși.

Minorități religioase. Circa 96,50% din numărul total al populației s. Bravicea sunt creștini ortodocși.

Pe teritoriul s. Bravicea locuiesc persoane care au o altă religie, decât cea tradițională. Aceștia se împart în bapțiști, iehoviști.

3.3.3 Servicii educaționale

Educația este un proces gradual de învățare și cultivare a noilor cunoștințe, abilități și valori. Aceasta are rolul de a aduce schimbări pozitive în viața și comportamentul uman, facilitând dezvoltarea unor calități umane și explorarea de noi orizonturi cognitive. Educația înseamnă cultivarea valorilor sociale, învățându-i pe copii și adulți să fie cetățeni activi și eficienți.

Procesul educațional reprezintă ansamblu de acțiuni sociale de transmitere a culturii, de generare, organizare și conducere a învățării individuale și colective, care include în sfera sa atât instruirea tinerei generații în instituții cu scop educativ, cât și influențele educaționale ale diferitelor contexte sociale. Sistemul educațional din comunitate este reprezentat de:

Tabelul 9. Sistemul educațional al s.Bravicea

Instituția	Capacitate totală	Beneficiari
Educație preșcolară (grădiniță)		
Instituția de Educație Timpurie (IET)	120	110
Gimnaziu		
Gimnaziul „Ștefan cel Mare”	350	220

Sursa: Primăria Bravicea

Educația constituie un aspect al procesului de socializare prin care oamenii pot dobândi comportamente specifice, necesare pentru participarea activă la viața socială. Satul Bravicea are tradiții frumoase în ceea ce privește educația copiilor, care mențin nivelul moral și spiritual al comunității în general.

Educația preșcolară în s. Bravicea este asigurată de 1 instituție.

Instituția de Educație Timpurie - este amplasată în regiunea Satul Nou și are o capacitate de 120 locuri. În mediu, grădinița este frecventată de 110 copii (52 fete și 58 băieți). Corpul didactic al grădiniței este constituit din 7 persoane, personalul auxiliar 13 persoane, fiind suficient pentru asigurarea bunei funcționări a instituției. Vârsta medie a angajaților grădiniței constituie 54,5 ani.

Caracteristicile tehnice ale Grădiniței

- Anul înființării: 1983
- Capacitatea totală: 320 locuri
- Suprafață totală: 2400 m². Suprafață utilizată: 1620 m²
- Starea generală tehnico-edilatară este bună. Au fost efectuate lucrări de reparație. Acoperișul suprafeței utilizate a clădirii este în stare bună.
- Aprovizionarea cu apă se face din fântână arteziană. Apă rece și caldă, permanent disponibilă în toate zonele instituției.
- Canalizarea este locală, cu sistem de evacuare.
- Sistemul de încălzire este autonom.
- Veceuri sunt de 2 tipuri: cu gaură în pământ amplasate în afara clădirii și de tip closet în interiorul clădirii. Veceurile din interiorul clădirilor - 11 la număr sunt destinate în exclusivitate copiilor. Acestea au apă caldă și apă rece. Veceurile de afară (două), sunt separate pentru copii, și pentru personalul grădiniței.
- Accesibilitatea în instituție: grădinița este amplasată în clădiri cu 2 etaje, în regiunea Satului Nou. Drumul până la grădiniță este bun.

Acoperișul clădirilor a fost schimbat integral în anul 2020 - 2021, cu sprijinul Primăriei. Acesta este realizat din țiglă metalică. Clădirile au fost reparată atât pe interior, cât și pe exterior, pereții au fost tratați corespunzător pentru conservarea energiei termice.

Caracteristicile tehnice ale Instituției Publice „Ștefan cel Mare” din s. Bravicea:

- Anul construcției blocului de studii: 1954
- Capacitatea proiectată: 300 locuri
- Elevi în instituție: 224 de elevi
- Suprafață totală a blocului de studii este de: 1610 m², a cantinei este de 250 m². Se utilizează toată suprafața clădirilor.
- Starea generală tehnico-sanitară a blocurilor este bună. Blocul de studii are 3 nivele, necesită reparație capitală acoperișul.
- Aprovizionarea cu apă a Gimnaziului se realizează centralizat, din fântâna arteziană și din apeduct sătesc. Apa caldă este în bucătărie și holul instituției.
- Canalizare centralizată nu este, Gimnaziul dispune de hazna individuală.
- Sistemul de încălzire este funcțional. Gimnaziul dispune de cazan pe bază de gaze naturale. În perioada rece a anului toate încăperile sunt încălzite bine, cu respectarea normativelor.
- Veceuri. Tualeta tip „Ecosan” este amplasată în anexa la blocul de studii, cu acces din clădire, cu cabine separate pentru băieți/fete și profesori.
- Accesibilitatea în instituție. Curtea școlii este îngrădită, terenul din față este pavat, din cauza construcției anexelor nefinisate în spatele școlii terenul nu este amenajat.
- Probleme: lipsa sălii de sport și de festivități.

Școala de Arte Bravicea – este o instituție extrașcolară, care prestează și servicii contra plată, taxa fiind calculată în fiecare an, decizia și adoptarea ei este realizată de Consiliul Local. Școala dispune de 1 sală de coregrafie, săli individuale în care elevii pot studia diferite instrumente, 2 săli de pictură și o sală festivă. Instituția este dotată cu instrumente muzicale: pian, acordeon, vioară, chitară, instrumente aerofone, clape, fluier. Instruirea elevilor se face în domeniile artistice: coregrafie (dans popular, dans clasic), instrumente muzicale, arta vizuală. În filiala Răciula instituția are un calculator cu conexiune la internet și instrumente muzicale pentru studiu. Astfel la lecțiile teoretice pot fi ușor aplicate noile tehnologii informaționale.

Pentru buna desfășurare a activității, instituția are 12 angajați, dintre care 10 cadre didactice și de conducere și 2 persoane auxiliare. Din numărul total al cadrelor didactice 6 sunt angajați de bază, iar 3 sunt persoane angajate prin cumul.

Finanțarea instituției se realizează din banii veniți din partea APL și cei acumulați din taxa pentru studii. Cea mai mare parte din bani sunt cheltuiți pentru salariile angajaților și serviciile comunale.

Necesitățile și prioritățile instituției pentru anii 2024-2028 sunt procurarea instrumentelor muzicale, reparația cosmetică a sălilor de clasă și reparația fațadelor edificiului.

3.3.4 Cultura

În satul Bravicea activează Centrul Cultural, construit în anul 1972 și dispune de 500 de locuri. Instituția are 6 angajați (Șeful Centrului Cultural – 1 unitate; conducător artistic -0,5 unitate; 1 antrenor cu 0,5 salariu - și dereticitoare - 1 unitate cu 1,25 salariu, 2 paznici - cu salariu întreg).

În parteneriat cu instituțiile publice, sunt organizate concerte cu diferite tematici, expoziții, întâlniri cu cetățenii din comunitate, activități culturale: Ziua Mărțișorului, 8 Martie, „Hramul satului Bravicea”, Ziua Internațională a copiilor”, „Ziua Independenței” și „Limba Noastră”, „Ziua oamenilor în etate”, „Tradițiile și obiceiurile de iarnă” etc.

Caracteristicile tehnice ale Centrului Cultural din satul Bravicea

- Starea generală a edificiului: necesită reparație capitală a acoperișului și a sălii mari.

- Accesibilitatea în instituție: nu este acceptabilă pentru persoanele cu dezabilități ce se folosesc de cărucior. (De planificat construirea rampei pentru persoane cu dezabilități).

Biblioteca Publică „George Munteanu” este instituția care oferă servicii de informare și documentare sub diverse forme și în contexte diferite, contribuie la dezvoltarea personală a utilizatorilor prin educația pe tot parcursul vieții, prin cultura informației, prin activități de petrecere a timpului liber și acces la informații.

Până la 1989, fondurile bibliotecii au fost completate cu literatură preponderent în limba rusă, după care achiziția neînsemnată de carte a făcut ca situația să devină dramatică. Donațiile din România (cca 4000 ex. inclusiv manuale școlare) au completat fondurile bibliotecii asigurând activitatea ei pe parcursul anilor 1990–2000.

Începând cu anul 2001, cu implicarea partenerilor bibliotecii – Fundația SOROS-Moldova, APL Bravicea, Biblioteca Publică pentru Copii din Bravicea, Liceul Teoretic „Ștefan cel Mare”; tineri-voluntari – membri ai ONG-ului „ArcAșii lui Ștefan”, biblioteca s-a transformat într-un centru de informare și cunoaștere pentru dezvoltarea societății, implementând Proiectele „Crearea și actualizarea fondului de literatură de referință” (1500\$ SUA), „Dezvoltarea colecțiilor în Biblioteca Publică pentru copii” (anul 2002 – 400\$ SUA), „Crearea Spațiului Multimedia” (anul 2003 – 4000 \$ SUA).

Din anul 2003, Conform Deciziei Consiliului Local Bravicea, Biblioteca Publică poartă numele lui George Munteanu (1924–2001), eminescolog, critic și istoric literar, originar din satul Bravicea. Între anii 2007–2008, Biblioteca Publică „George Munteanu” a fost partenerul media pentru Subproiectul FISM II „Reparația Liceului din Bravicea”; iar în 2009 – partener al Proiectului „Informare electorală înseamnă participare la votare” implementat de către A.O. „Părinții în Sprijinul Învățământului” cu suportul financiar al USAID și IREX.

Parteneriatul media s-a extins în anul 2009 prin implementarea Proiectului comunitar „Construcția complexului sportiv al Liceului”, finanțat de către Corpul Păcii din Moldova, A.O. „Părinții în Sprijinul Învățământului”, APL Bravicea.

În anul 2010, Biblioteca Publică „George Munteanu” a fost beneficiara Proiectului „Accesul femeilor din raionul Călărași la informație”, finanțat de către Fondul Global pentru Femei și implementat de către ONG-ul „VADEMECUM” din orașul Călărași.

În anul 2012, prin decizia Consiliului Local Bravicea, Biblioteca Publică pentru Copii a fost comasată cu Biblioteca Publică „George Munteanu”.

Modernizarea Bibliotecii Publice „George Munteanu”, a început în anul 2015, în cadrul Proiectului NOVATECA, susținut de Fundația Bill & Melinda Gates (SUA) și implementat de IREX Moldova și APL Bravicea, la fel ca și Serviciul Modern de Bibliotecă „Este ziarul tău! Informează-te și implică-te” (editarea ziarului comunitar „Curierul de Bravicea”).

Pe parcursul anilor 2016-2023, Biblioteca Publică „George Munteanu” a participat la scrierea și implementarea proiectelor comunitare „Hramul căruțașilor”, proiect cultural (2017-2024); „Mobilizarea femeilor și a localnicilor din satul Bravicea pentru un stil de viață sănătos prin exerciții și nutriție. Crearea Sălii de Fitness” (2019); „Crearea paginii WEB a Primăriei Bravicea” <https://bravicea-calarasi.md/> (2020); „Forarea Sondei arteziene în satul Bravicea (2020-2021); „Construcția terenului de joacă în grădina publică a Caminului Cultural din Bravicea (2021); „Îmbunătățirea factorilor de mediu în s. Bravicea cu implicarea femeilor” (2022-2023); „Construcția rețelelor de apeduct conectate la sonda arteziană Cangea din satul Bravicea, raionul Călărași” (2022-2023); „Construcția gardului la stadionul din satul Bravicea, raionul Călărași” (2023).

Biblioteca Publică „George Munteanu” oferă servicii moderne de bibliotecă: „Curierul de Bravicea”, „Clubul Femeilor”, „Istori@ locală”, „Povești cu care crești”, „Servicii publice electronice”, „Tehnologii pentru fiecare – de la mic, la mare”, „Școală@ altfel”, „Difuzarea selectivă

a informațiilor” etc. Acestea și alte peste 20 de servicii tradiționale de bibliotecă asigură realizarea Agendei ONU 2030 – realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă.

Biblioteca Publică „George Munteanu” gestionează 2 pagini de Facebook:

- <https://www.facebook.com/Biblioteca.Bravicea>
- <https://www.facebook.com/curieruldebravicea>

Biblioteca Publică „George Munteanu” dispune de Sala de lectură, numărul de locuri pentru utilizatori în Sala de lectură: 35; Sala Fondul de carte; Spațiul Multimedia care este dotat cu 5 computere, 2 laptopuri și o multifuncțională, un proiector și aparat de fotografiat. În cadrul instituției activează șefa bibliotecii, un bibliotecar pe câte o normă de salarizare și dereticătoarea-0,25 salariu. Anual bibliotecarii beneficiază de instruii din partea Bibliotecii raionale, centre de formare, instituții, biblioteca, organizând instruii non-formale pentru utilizatorii săi.

La 1 ianuarie 2024, biblioteca deținea o colecție de 10442 exemplare. Din care 9491 exemplare în limba de stat. Numărul total de utilizatori activi ai bibliotecii constituie 622 persoane, inclusiv 348 copii. Numărul de intrări: 3727, inclusiv 2264 copii; nr. de împrumuturi: 5609, inclusiv 3567 copii; nr. de abonați pe conturile bibliotecii de pe rețele sociale: 3085; nr. de accesări pe conturile bibliotecii de pe rețele sociale: 10503.

Anual biblioteca organizează diverse activități culturale, științifice, de socializare, expoziții tematice. În organizarea acestor activități, biblioteca are 8 parteneri.

Caracteristicile tehnice ale Bibliotecii Publice „George Munteanu”

- Anul fondării: 1947
- Este localizată în incinta Centrului Cultural din s. Bravicea și are o suprafață totală de 96 m².
- Starea generală a spațiilor bibliotecii este bună. Reparație capitală necesită acoperișul Centrului Cultural, edificiul în care se află biblioteca publică.
- Încălzirea este asigurată de sistemul cu gaze naturale.
- Aprovizionarea cu apă a veceului amplasat în interiorul Centrul Cultural se realizează prin conducta de apă a fântânii arteziene.

Direcțiile strategice în dezvoltarea bibliotecii pentru anii 2024–2028

1) Parteneriate eficiente și dezvoltate

- Participarea la proiecte locale și internaționale;
- Parteneriate locale, naționale și internaționale.

2) Infrastructură modernă și dotată

- Spațiile bibliotecii accesibile pentru toți;
- Spațiu atractiv pentru învățare – informare - socializare;
- Condiții înalte de confort;
- Dotare cu echipament tehnic performant.

3) Sistem informațional ușor accesibil

- Acces nelimitat la diverse resurse de informație;
- Conservarea patrimoniului cultural;
- Biblioteca publică – prestator de servicii moderne.

4) Management performant

- Management eficient;
- Structură funcțională modernizată;
- Bibliotecă bazată pe creativitate și inovare;
- Cadru de reglementare implementat.

5) Resurse umane motivate

- Personal satisfăcut;
- Personal motivat;
- Personal instruit.

6) Resurse financiare în conformitate cu necesitățile funcționării eficiente

- Buget relevant misiunii;
- Atragerea surselor financiare extrabugetare.

7) Echipament și tehnologii moderne

- Servicii electronice moderne;

8) Utilizatori instruiți și motivați

- Utilizatori cu nivel înalt de competențe în utilizarea informației;
- Satisfacția maximă a utilizatorului.

Obstacole (contradicții) în dezvoltarea bibliotecii

- Crize politice și economice
- Motivarea insuficientă a lucrătorilor bibliotecii
- Optimizări de resurse și personal
- Insuficiența resurselor materiale și financiare
- Marginalizarea bibliotecii.

Priorități:

Prioritatea I. Biblioteca publică – sursă de informare și incluziune pentru comunitate

- Obiectiv 1. Asigurarea serviciilor de calitate conform necesităților utilizatorilor.
- Obiectiv 2. Servirea informațională a tuturor categoriilor de utilizatori.
- Obiectiv 3. Creșterea indicatorului de frecvență până în 2028.

Prioritatea II. Promovarea imaginii și a serviciilor Bibliotecii Publice „George Munteanu

- Obiectiv 1. Realizarea unui program anual de promovare a imaginii bibliotecii publice.
- Obiectiv 2. Consolidarea imaginii bibliotecii prin promovarea parteneriatelor.

Prioritatea III. Asigurarea unui management de calitate

- Obiectiv 1. Implementarea cadrului de reglementare a bibliotecii publice conform noilor acte legislative și normative în domeniu.
- Obiectiv 2. Relaționarea politicilor de bibliotecă, monitorizarea implementării lor, analiza și evaluarea impactului.
- Obiectiv 3. Utilizarea eficientă a bugetului anual pentru dezvoltarea colecției de publicații și resurse informaționale.
- Obiectiv 4. Participare la implementarea proiectelor locale, naționale, internaționale.

Prioritatea IV. Crearea unui mediu atractiv pentru comunitate

- Obiectiv 1. Crearea condițiilor de confort ridicat și agrement pentru utilizatori până în anul 2028.
- Obiectiv 2. Asigurarea spațiilor funcționale cu mobilier confortabil, reparații cosmetice ale spațiilor.
- Obiectiv 3. Dotarea cu echipament modern.
- Obiectiv 4. Dezvoltarea unor servicii racordate la tehnologiile moderne până la finele anului 2028.

„Muzeul Satului Bravicea” a fost înființat prin Decizia Consiliului local Bravicea nr.10/06 din 24 iunie 2003 și înregistrat la Ministerul Culturii al Republicii Moldova pe 18 mai 2004, Certificat de înregistrare nr.023.

Sferele principale de activitate: completarea, evidența, conservarea și valorificarea patrimoniului cultural-istoric; achiziționarea și colectarea pieselor cu valoare istorică, artistică, muzeală; activitate expozițională, științifică și de popularizare.

I. Suprafața și starea tehnică a Muzeului Satului Bravicea:

Sediul muzeului datează cu sec. XX. Clădirea aparține primăriei, suprafața totală este 268 m.p. Suprafața de expunere-120 m.p. La sfârșitul anului 2023 muzeul deținea 4321 exponate. Pentru vizitatori sunt funcționale 8 săli și 2 galerii: Casa Mare, Sala Iconografică, Sala Memoriei, Sala de Artizanat, Sala de expoziție „Ghena-die TÎCIUC”, Atelier de țesut, Sala tehnologiilor primare și a meșteșugurilor strămoșești.

II. Caracteristicile tehnice ale Muzeului Satului Bravicea.

Starea generală tehnică- edilitară a muzeului este satisfăcătoare. Dar necesită: reparația capitală; reparația holului, instalarea unui sistem de scurgere a apei de pe acoperiș, amenajarea exterioară a muzeului și gardului, o masă cu scaun pentru un mic popas, o inscripție mai vizibilă de la drumul principal, un indicator spre muzeu.

Edificiul este dotat cu încălzire, electricitate, apeduct, canalizare, Internet. În cadrul Muzeului activează 4 persoane: muzeograf-1, paznici-2, îngrijitor de încăperi-1, operator termic-1 (sezonier).

III. Activitatea științifică și de culturalizare a muzeului.

Nr. d/r	Categoria/ denumirea	Unitate	2023	2024 Estimat	2025 Estimat	2026 Estimat	2027 Estimat	2028 Estimat
1.	Nr. de exponate colectate, înregistrate și expuse	Buc.	750	170	175	180	185	190
2.	Nr. de vizitatori	Pers.	780	600	610	620	630	640
3.	Ghidaje		95	100	105	110	115	120
4.	Lecții		3	4	5	6	7	8
5.	Evenimente, activități		11	12	12	12	12	12
6.	Expoziții		12	12	13	14	15	16

Muzeul Satului Bravicea se află în spațiul de interferență cu Mănăstirile Curchi, Țigănești, Frumoasa, Răciula, Hârjauca; Muzeele din satele Săseni, Hoginești.

Pe teritoriul satului Bravicea mai activează 2 muzee private: „La Bordei”, și „La Mâca”, 2 zone de agrement „Stupina Codrului” și „La căsuța de vacanță”.

ne propunem pe viitor, ca obiectiv:

- dezvoltarea, promovarea turismului local prin crearea unui traseu turistic în comun cu includerea tuturor muzeelor locale și vecine;
- încheierea contractelor de parteneriat cu mai multe instituții locale și din afară.
- îmbunătățirea serviciilor de mediatizare a activității muzeului și a serviciilor oferite în timpul vizitelor ghidate, a formelor și procedeele de activitate.

3.3.5 Ocrotirea sănătății

I.M.S.P. „Centrul de Sănătate Bravicea” a fost înființat în anul 2010 în urma delimitării juridice din componența I.M.S.P. CMF Călărași, care funcționează din 1 aprilie 2010 și prestează servicii de asistență medicală primară.

În componența I.M.S.P. „Centrul de Sănătate Bravicea” intră 3 oficii: CS Bravicea; OMF Săseni; OS Bahu, care deservesc o populație în număr de 5100 persoane, inclusiv locuitori ai satului Bravicea – 3026 persoane.

I.M.S.P. „Centrul de Sănătate Bravicea” are angajate 23 persoane dintre care 4 cu studii superioare, 6 cu studii medii de specialitate și 13 studii medii, un cabinet de stomatologie, laborator de analize, asigură prestarea serviciilor de asistență medicală primară pentru membrii comunității noastre și a celor 2 sate vecine – Săseni și Bahu.

Conform datelor prezentate de centrul de sănătate, în anul 2023 au fost înregistrate 18000 adresări din partea populației.

Cel mai des la CS Bravicea se adresează persoanele cu infecțiile respiratorii, maladii cardiovasculare, diabet zaharat, maladii oncologice, etc. În cazul în care este o problemă mai gravă, persoanele telefonează la serviciul 112.

Necesitățile și prioritățile IMSP „Centrul de Sănătate Bravicea” pentru anii 2024-2028 sunt reparația curentă în încăperi și procurarea utilajului performant.

3.3.6 Activități sportive și de agrement

Autoritatea Publică Locală pune la dispoziția locuitorilor din s. Bravicea Sala de Fitness, amplasată în sediul Centrului Cultural Bravicea.

Sala de Fitness este un serviciu inaugurat la 24 mai 2019, atunci când a fost lansat oficial proiectul comunitar „Mobilizarea femeilor și a localnicilor pentru un stil de viață sănătos prin exerciții și nutriție”, implementat de către Primăria Bravicea în parteneriat cu Corpul Păcii în Moldova, (voluntara, Anni Poetzl), Gimnaziului „Ștefan cel Mare”, Asociația Obștească „Părinții în Sprijinul Învățământului”, Biblioteca Publică „George Munteanu” și „Clubul Femeilor” (serviciu al bibliotecii publice), Centrul Cultural. Acest serviciu contribuie la dezvoltarea unui mod sănătos de viață pentru membrii comunității noastre și a celor din satele învecinate.

3.4 Economia

3.4.1 Dezvoltarea economică locală

În scopul dezvoltării unei economii locale sustenabile și echilibrată, APL colaborează cu agenții economici din teritoriu prin crearea unui mediu prietenos, previzibil, transparent al sectorului de afaceri, ocazional informează agenții economici despre oportunități de finanțare, atât în cadrul întrunirilor, cât și prin intermediul rețelelor de socializare. În sat sunt mai multe sectoare economice care sunt necesare a fi consolidate din punct de vedere al asistenței de consultanță.

Tabelul 10. Sectoarele (sub-sectoarele) de creștere și provocările asociate

Sectorul de creștere	Principalele provocări pentru care probabil este necesară asistență pentru antreprenoriat
Toate sectoarele	<ul style="list-style-type: none">- Inexistența unei platforme accesibile de informare și consultare pentru mediul de afaceri;- Capacități reduse ale AE în domeniul marketingului și managementului afacerii;- APL nu dispune de pârghii suficiente de stimulare fiscală;- Insuficiența cadrelor calificate și migrația forței de muncă.
Agricultura	<ul style="list-style-type: none">- Lanțul valoric al produselor agricole slab dezvoltat;- Participare scăzută la programe și proiecte cu componenta de grant;- Lipsa viziunii în perspectiva asocierii și aplicarea tehnologiilor pentru mărirea lanțului valoric al produselor din agricultură.
Comerț	<ul style="list-style-type: none">- Acces limitat la finanțare;- Cunoștințe insuficiente în diverse domenii;- Piață de desfacere limitată, cu capacitate redusă de cumpărare.
Industria de prelucrare	<ul style="list-style-type: none">- Insuficiența inovațiilor și transferului tehnologic;- Insuficiența tehnologiilor non-poluante a mediului și a impactului minim asupra naturii.

Sursa: Primăria Bravicea

3.4.2 Structura de afaceri a economiei locale și a domeniului de afaceri

Pe teritoriul satului Bravicea sunt înregistrate 20 întreprinderi cu drept de persoane fizice (gospodării țărănești, întreprinderi individuale și patente) și 11 întreprinderi cu drept de persoane juridice (societăți cu răspundere limitată, cooperative).

În anul 2023 s-a înregistrat o descreștere în rândul gospodăriilor țărănești. Acest lucru se datorează faptului că începând cu 1 ianuarie 2023, gospodăriile țărănești se înregistrează exclusiv de către Agenția Servicii Publice. Anterior, această competență era atribuită primăriilor, deoarece nu era dezvoltat un organ al înregistrării de stat unificat. Astfel doar o parte din gospodării s-au înregistrat la ASP.

Agenți economici (activi) din satul Bravicea, raionul Călărași (conform Portalului guvernamental de date date.gov.md)

#	Denumirea agentului economic	Administratorul	Genul principal de activitate	Tel. de contact
1.	COOPERATIVA DE CONSUM DIN S. BRAVICEA	Beț Ecaterina	Comerț cu amănuntul a produselor alimentare și nealimentare	+373 24434241
2.	ASOCIAȚIA DE ECONOMII ȘI ÎMPRUMUT „BRAVICEA”	Rotaru Axenia	Activități de creditare	+373 79452225
3.	„BEIU VICTOR” Î.I.	Beiu Victor	Comerț cu amănuntul a produselor alimentare și nealimentare	+373 24434277
4.	„VICTOR BELEACOV” Î.I.	Beleacov Victor	Comerț cu amănuntul a produselor nealimentare	+373 78790438
5.	„PETRICI SPIRIDON” Î.I.	Petrici Spiridon	Comerț cu amănuntul a produselor alimentare și nealimentare	+373 24434955
6.	„POPA EUGENIA” Î.I.	Popa Eugenia	Comerț cu amănuntul a produselor alimentare și nealimentare	+373 24434693
7.	„BOZU-BRAVO-BEACH” S.R.L.	Caraman Pavel	Comerț cu amănuntul	+373 79452366
8.	„SOF NYC” S.R.L.	Boțan Sergiu	Comerț cu amănuntul	+373 79467411
9.	„KLANU SCLIFOS” S.R.L.	Sclifos Vladimir	Comerț cu amănuntul al materialelor de construcție, produselor alimentare și nealiment.	+373 69783337
10.	„DAMICRIST-LUX” S.R.L.	Dianu Galina	Comerț cu amănuntul	+373 24434773
11.	„PEON-FARM” S.R.L.	Poscan Andrei	Comerț cu amănuntul al produselor farmaceutice	+373 24434360
12.	„DUVASEN” S.R.L.	Costin Dumitru	Comerț cu ridicata a combustibililor lichizi, solizi, gazoși	+373 24434200
13.	„IONEL AGIL” S.R.L.	Cupcea Valeriu	Extragerea substanțelor minerale utile	+373 69131965
14.	„PROIOLEN PROTECT” S.R.L.	Aga Nina	Agro magazin	+373 76002273
15.	„BRAVICEA-VIN” S.A.	Țaga Tudor	Procesarea strugurilor, producerea vinului și realizarea lui	+373 24434097
16.	„STUPINA CODRILOR” S.R.L.	Sobol Victoria	Îngrijirea albinelor, vânzarea produselor apicole	+373 68468710
17.	„TRANSCONFORT” S.R.L.	Beiu Vadim	Activitatea de transport rutier de persoane	+373 76733622

18.	„CENTRUL DE SĂNĂTATE BRAVICEA” I.M.S.P.	Tănase Mihai	Activități de asistență medicală generală	+373 24434273
19.	Casa de vacanță „Tatiana”	Dianu Tatiana	Activități de recreere și relaxare	+373 60823411
20.	POPA DIANA Î.I.	Popa Diana	Comerț cu amănuntul a produselor alimentare și nealimentare	+373 78634528

Sursa: <https://bravicea-calarasi.md/agenti-economici>

3.4.3 Sectorul agriculturii

Din suprafață totală a s. Bravicea de 5980,47 ha, terenurile arabile cu suprafața de 998 ha reprezintă 16.7%. Gospodăriile agricole sunt preocupate în general de cultivarea cerealelor (porumb, grâu, floarea soarelui), legume, struguri și fructe.

În agricultură se constată o parcelare excesivă a terenurilor agricole, ceea ce împiedică aplicarea tehnologiilor performante și utilizarea rentabilă a tehnicii agricole.

Cea mai mare parte a populației aptă de muncă este autoangajată sezonier neoficial. Din acest considerent este greu de estimat numărul populației implicată în acest sector.

Apicultura este practică de 15 persoane în sat.

3.4.4 Comerțul și serviciile

Comerțul și serviciile sunt realizate de 12 agenți economici în domeniu, care activează în: 11 magazine, o sală de ceremonii, o farmacie.

3.4.5 Gestionarea bunurilor

Proprietatea s. Bravicea este formată din totalitatea bunurilor imobile proprietate publică, amplasate pe teritoriul administrativ al acesteia, care, la data intrării în vigoare a Legii nr. 523/1999 cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale, se aflau în administrarea/gestiunea sau în folosința autorităților administrației publice ale unităților administrativ-teritoriale, a instituțiilor bugetare/publice cu autogestiune subordonate acestora, precum și din bunurile dobândite ulterior de acestea prin acte translativ de proprietate, cu excepția celor înstrăinate și a celor stabilite la art. 7 din Legea 29 privind delimitarea proprietății publice.

În calitate de responsabil de gestionarea bunurilor comunitare în cadrul APL este desemnat specialistul în reglementarea regimului funciar.

3.5 Infrastructura

3.5.1 Infrastructura utilităților publice

Gradul de echipare cu utilități publice ale gospodăriilor casnice, este următorul:

- aprovizionare cu apă – fântâni artiziene și din fântâni de mină;
- canalizare – satul nu are sistem centralizat;
- serviciul de salubritate este în gestiunea APL Bravicea.

Acesta este oferit tuturor gospodăriilor din s.Bravicea. Evacuarea este organizată de la poartă o dată pe lună;

- Gaz natural – 322 gospodării sunt conectate la rețele, 778 utilizează gazul din butelii;
- Telefonie fixă – sunt conectate 800 de gospodării.
- Telefonie mobilă - aproximativ 85% din numărul populației deține un telefon mobil conectat la una din rețelele de telefonie mobilă la Orange, Moldcell sau Unite.
- Internet – sunt conectate circa 460 gospodării.

Infrastructura drumurilor locale. Lungimea totală a drumurilor, străzilor și stradelor locale din teritoriul s. Bravicea constituie 24 km, din care 3,1 km reprezintă drumuri de importanță națională, acestea având îmbrăcăminte rigidă (drum în stare bună), iar 20,9 km sunt de importanță locală. Pentru o parte a drumurilor starea este bună, iar o parte din ele este în stare satisfăcătoare.

Transportul local. În s. Bravicea sunt organizate mai multe rute de transport. Astfel spre centrul raional Călărași circulă transportul de 3 curse de tranzit. Prețul unei călătorii până la Călărași este de

25 lei. Spre Chișinău circulă zilnic 5 curse de tranzit. Prețul unei călătorii spre capitala Republicii Moldova este de 50 lei. Populația nu întâmpină dificultăți pentru deplasarea cu transportul public-privat. În comună sunt aranjate 2 stații de așteptare.

Iluminat stradal În prezent, iluminatul public stradal este asigurat în sat în proporție de 60%.

3.5.2 Fondul locativ

Numărul total de gospodării casnice ale satului constituie 1200 gospodării individuale particulare, inclusiv 3 blocuri locative cu două nivele cu apartamente -34, și un bloc cu trei etaje cu 18 apartamente. Suprafața totală a fondului locativ la constituie 97757 m².

3.6 Buna guvernare și management

3.6.1 Gestionarea administrativă

Administrația publică locală. Conform Legii privind administrația publică locală nr. 436-XVI din 28.12.2006 autoritățile administrației publice locale ale satului sunt reprezentate prin Consiliul Local și Primar. Activitatea autorităților administrației publice locale este bazată pe legislația în vigoare și propriile regulamente de organizare și funcționare. În conformitate cu prevederile legislației în vigoare în cadrul Consiliului, în dependență de specificul local au fost create 4 comisii consultative de specialitate a câte 5 membri pentru fiecare comisie:

1. Comisia de specialitate „Buget și finanțe”
2. Comisia de specialitate „Funciar, Ecologie și Urbanism”
3. Comisa de specialitate „Social, Educație și Cultură”
4. Comisia de specialitate „Drept și Disciplină”.

La nivel de APL Bravicea au fost elaborate și adoptate diferite documente care permit buna funcționare. Primăria nu dispune de Plan de Dezvoltare Instituțională și Profilul social-economic al localității.

Consiliul local este autoritatea reprezentativă și deliberativă a populației, unității administrativ-teritoriale, aleasă în vederea soluționării problemelor de interes local. Consiliul Local Bravicea constituit din 13 consilieri aleși în urma alegerilor locale generale din 05.11.2023. Din numărul total al consilierilor 2 sau 15,38% sunt femei și 11 sau 84,61% sunt bărbați.

Primăria este instituția administrației publice locale condusă de primar prin care se realizează principiile de autonomie locală, descentralizarea serviciilor publice, consultarea cetățenilor și este organul de conducere operativă a treburilor publice locale. Primarul este autoritatea reprezentativă a populației și executivă a Consiliului local.

Primăria dispune de propriul sediu, aflat în centrul satului Bravicea. Drumul de acces spre instituție este în stare bună, cu îmbrăcăminte rigidă. Clădirea primăriei se aprovizionează cu apă din apeduct și veceu amplasat în interior.

Sursa: Primăria Bravicea

Tabelul 11. Funcțiile publice aprobate de Cancelaria de Stat și atribuțiile acestora

Denumirea funcției publice	Sarcinile de bază ale funcției publice	Categoria funcției publice	Numărul de unități
Primar	-Numește, stabilește atribuțiile și eliberează din funcție șefii de subdiviziuni, de servicii din sub-ordine, personalul primăriei, conduce și contro-lează activitatea acestora, contribuie la formarea și reciclarea profesională. -Exercită funcția de ordonator principal de cre-dite. -Reprezintă colectivitatea locală în relațiile cu alte autorități publice, persoane fizice și juridice din țară și	fdp	1

	<p>străinătate, precum și în instanțele judecătorești, în condițiile legii.</p> <p>-Constată încălcările legislației în vigoare comise de persoane fizice și juridice în teritoriul administrat.</p>		
Secretar al Consiliului local	<p>-Planifică, organizează și desfășoară ședințele consiliului local în termenele stabilite, prin înștiințarea convocării consiliului local conform procedurii legale și pregătirea tuturor materialelor necesare dezbaterii problemelor în consiliul local.</p> <p>-Avizează proiectele de decizii ale consiliului sătesc și contrasemnarea deciziilor.</p> <p>-Asigură transparența procesului decizional prin aducerea la cunoștință publică, în termenii stabiliți, a tuturor actelor adoptate de către consiliul sătesc și emise de către primar prin plasarea tuturor actelor administrative pe panourile informative ale primăriei.</p> <p>-Asigură includerea actelor primăriei în Registrul de Stat al actelor locale.</p> <p>-Eliberează extrase, copii de pe orice act din arhiva consiliului local, în afara celor care conțin informații secrete, stabilite potrivit legii.</p>	fpc	1
Contabil-șef	<p>-Asigură organizarea corectă a evidenței contabile în conformitate cu legislația în vigoare.</p> <p>-Elaborează calculi ce țin de formarea bugetului și efectuarea operațiunilor legate de executarea proiectului bugetului local.</p> <p>-Întocmește rapoarte semestriale și anuale cu privire la formarea și executarea bugetului Consiliului sătesc.</p> <p>-Organizează și asigură efectuarea tuturor operațiunilor legate de evidența și activitatea contabilă.</p> <p>- Ține evidența documentației contabile în conformitate cu nomenclatorul dosarelor.</p>	fpe	1
Contabil	<p>- Efectuează operațiuni de calculare și achitare a salariilor.</p> <p>-Asigură inventarierea și evidența fondurilor fixe și a materialelor din instituțiile publice de la balanța primăriei, întocmește actele de decontare.</p> <p>-Asigură evidența scutirilor la impozitul pe venit al salariaților.</p> <p>- Eliberează foile de deplasare, poartă evidența tabelelor de pontaj și a buletinelor medicale.</p> <p>-Întocmește și prezintă rapoarte statistice.</p>	ps	1
Specialist percepător fiscal	<p>-Asigură pregătirea și prezentarea rapoartelor organelor fiscale cu privire la îndeplinirea sumei totale de impozite percepute de la persoanele fizice și juridice cu vărsarea lor la buget conform cerințelor și termenelor prevăzute de legislație.</p> <p>-Efectuează perceperea tuturor impozitelor locale de la persoanele fizice și juridice în termen.</p> <p>- Duce evidența registrelor de conturi pe impozite, elaborează și prezintă listele persoanelor fizice și</p>	fpe	1

	<p>juridice care nu plătesc la timp impozite pentru a fi luate măsuri de rigoare.</p> <p>-Efectuează vizite de control în teritoriu privind examinarea corectitudinii colectării impozitelor locale și raportează în scris conducerii despre încălcările identificate, cu prezentarea soluțiilor.</p>		
Specialist reglementare a regimului funciar	<p>-Monitorizează evaluarea procesului de implementare a politicii din domeniul funciar.</p> <p>- Duce evidența folosirii raționale a terenurilor și consolidarea lor.</p> <p>-Ține monitoringul funciar, evidența gospodăriilor țărănești (de fermieri) și a asociațiilor acestora.</p> <p>-Dirijează procesul de reglementare a regimului proprietății funciare.</p>	fpe	1
Dactilograf	<p>- Realizează colecționarea și transcrierea corespondenței, a proceselor verbale și rapoartelor, la calculator.</p> <p>-Monitorizează, selecționează și expediază corespondența și alte documente.</p> <p>-Execută lucrările de birou de importanță limitată cum ar fi clasarea dosarelor, utilizarea de fotocopioare sau păstrarea și operarea în diverse registre de evidență.</p> <p>-Furnizează informații clienților în legătură cu activitatea și programul primăriei.</p>	pdtafap	0,50
Casier	<p>-Asigură numerarul necesar desfășurării în condiții normale a operațiunilor curente.</p> <p>-Duce evidența zilnică a instrumentelor de plată în numerar și a încasărilor, în lei și devize, prin întocmirea registrului de casă, conform documentelor justificative.</p> <p>-Compară sumele înscrise în documentele de plată cu cele încasate și verificate.</p> <p>-Confruntă totalul sumelor plătite / încasate cu cele din jurnalul de casă.</p>	pdtafap	0.25
Electrician	<p>-Îndeplinește cerințe regulamentului de ordine interioară și dispozițiile zilnice ale conducătorului.</p> <p>-Asigură funcționarea utilajului electric la instituțiile din subordinea primăriei și pe teritoriul satului pe întreg parcursul anului.</p> <p>-Întreține echipamentul de lucru și a uneltelor specifice, controlarea regulată și efectuarea re-viziei permanente a utilajului electric privind exploatarea lui conform normelor de protecție și securitate în muncă.</p> <p>-Întocmește rapoarte referitoare la funcționarea rețelei electrice în cadrul instituțiilor subordona-te primăriei.</p>	ps	1
Îngrijitor încăperi de serviciu	??	pa	0,75
Portar	???	pa	2

Specialist recrutare și încorporare	<ul style="list-style-type: none"> -Asigurare evidența persoanelor supuse stagiului militar obligatoriu; -Asigură evidența persoanelor trecute în rezervă după îndeplinirea stagiului militar; -Organizează și duce evidența grupelor de protecție civilă a s. Bravicea; -Organizează instructaje privind protecția muncii salariaților primăriei; -Organizează echipele de stingere a incendiilor pe teritoriul satului. 	ps	0.75
Administrator al paginii web a Primăriei	<ul style="list-style-type: none"> - Administrează site-ul primăriei. - Creează conținuturi pentru pagina web a primăriei. -Asigură dezvoltarea, administrarea și modernizarea site-ului web. 	ps	0,25
Operator gaze	?	pa	0,25
Muncitor auxiliar	<ul style="list-style-type: none"> -Execută lucrări de salubritate pe teritoriul s. Bravicea; - Execută lucrări suplimentare necesare menținerii curățeniei și evacuării gunoierului menajer de pe teritoriul s. Bravicea. 	pa	1,5
Curățitor teritorii	<ul style="list-style-type: none"> -Execută lucrări la indicația primarului de întreținere a ordinii sanitar-ecologice și curățeniei sau acolo unde este nevoie pe teritoriul s. Bravicea. -Transportă la gunoi deșeurile de pe urma efectuării curățeniei din teritoriul instituției sau efectuează alte lucrări. 	Pa	1,0
Antrenor sport	<ul style="list-style-type: none"> - Prestează activitatea de pregătire fizică a tineretului din sat; - Conduce de pe marginea terenului, echipa la jocurile oficiale și amicale disputate; - Contribuie la procesul de pregătire fizică și educație a grupurilor de sportivi de care se ocupă; - Realizează programul de pregătire pe termen scurt și de mediu; - Participă ori de câte ori este solicitat la ședințe; - Stabilește conținutul activităților de instruire pentru fiecare parte a antrenamentului în scopul realizării obiectivelor perioadei respective; - Exercițiu la nevoie, funcția de delegat al echipei în relația cu oficialii sau organizatorii evenimentelor sportive. 	pa	0,25
Pădurar	<ul style="list-style-type: none"> - Apără integritatea fondului forestier împotriva ocupării ile-gale de terenuri, a tăierilor ilegale de arbori și a sustragerii de lemn sau a altor produse ale pădurii, distrugerii construcțiilor lor, degradării arborilor, puietilor și lăstarilor, precum și a oricăror fapte ilegale; - Menține în bună stare bornele de hotar și limitele amenajis-tice, semnalează în scris șefului ierarhic, primarului, eventu-alele încălcări ale limitelor fondului forestier sau ocuparea de terenuri din cantonul încredințat sub pază, fără aprobare legală; 	pa	1,0

	<ul style="list-style-type: none"> - Respectă regulile de utilizare a utilajului din garaj și perfectează documentul necesar de exploatare a tehnicii ce i s-a încredințat; - Efectuează în modul stabilit deservirea tehnică a tehnicii ce i s-a încredințat, asigură îndeplinirea regulilor tehnicii securității și igienei de producție. 		
--	---	--	--

Sursa: Primăria Bravicea

Participarea în cadrul proiectelor de dezvoltare comunitară în ultimii 5 ani.

Conform datelor oferite de către APL Bravicea, în comună se înregistrează un nivel ridicat de participare a autorității în cadrul proiectelor de dezvoltare comunitară. Proiectele au fost realizate cu diferiți donatori: publici, privați de nivel național/internațional. Implementarea proiectelor duce la îmbunătățirea infrastructurii edilitare, amenajarea teritoriului satului, asigurarea unui trai mai bun localnicilor.

Tabelul 12. Proiecte implementate în satul Bravicea în ultimii 5 ani

#	Denumirea proiectului	Statutul	Perioada de implementare	Beneficiari	Implementatorii	Finanțatorii
1.	„Hramul căruțașilor” (eveniment cultural)	În derulare (anual)	2017–2024	Toți cei pasionați de tradiții și obiceiuri naționale	- Primăria Bravicea - Biblioteca Publică „George Munteanu” - Centrul Cultural - Muzeul satului - Grădinița - Școala de Arte - Gimnaziul „Ștefan cel Mare”	- APL Bravicea - Sponsori
2.	Turneul Național de Șah „Cupa satului Bravicea”	În derulare (anual)	2003–2024	Amatorii de șah din țară și de peste hotare	- Primăria Bravicea - Consiliul Raional Călărași - Federația Națională de Șah din Moldova - dna Nina GHINDĂ, inițiatoarea turneului	- APL Bravicea - Consiliul Raional Călărași - Federația Națională de Șah din Moldova
3.	Reconstrucția Teatrului de vară de pe Stadionul din Bravicea	Finalizat	2024	Membrii comunității	- Primăria Bravicea	- dl Valerian BATCU (antreprenor)
4.	Construcția Monumentului eroilor reîntregitori din satul Bravicea, căzuți în luptele Primului Război Mondial (1914–1918)	Finalizat	2023–2024	Membrii comunității	- Primăria Bravicea - A.O. „MONUMENTUM”	- APL Bravicea - A.O. „MONUMENTUM”
5.	Militarii din Bravicea în cel de-al Doilea Război Mondial 1939–1945. Cercetare și identificare.	Finalizat	2021–2024	Membrii comunității	- Primăria Bravicea - dna conf.univ., dr. Asea TIMUȘ - Biblioteca Publică „George Munteanu” - Muzeul Satului	- APL Bravicea - Dl Sergiu COGÎLNICEANU (antreprenor)

6.	Construcția gardului la stadionul din satul Bravicea	Finalizat	2023	Membrii comunității locale și vecine	-Primăria Bravicea -Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală (ONDRL) -„TEHELECTRO” S.R.L.	-Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (FNDRL) prin Programul Național „Satul European Expres” -APL Bravicea
7.	Construcția rețelelor de apeduct conectate la sonda arteziană Cangea din satul Bravicea	Finalizat	2022–2023	Membrii comunității	-Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (FNDRL) -Primăria Bravicea -S.R.L. „HIDRO Servicii” -Biblioteca Publică „George Munteanu”	-Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (FNDRL) prin Programul Național „Satul European”; -APL Bravicea -Membrii comunității
8.	Îmbunătățirea factorilor de mediu în s. Bravicea cu implicarea femeilor	Finalizat	2022–2023	Membrii comunității	-PNUD Moldova -Primăria Bravicea -Biblioteca Publică „George Munteanu”	-Suedia -APL Bravicea
9.	Construcția terenului de joacă în grădina publică a Casei de Cultură din Bravicea	Finalizat	2021	Membrii comunității (copii)	-Primăria Bravicea	-APL Bravicea
10.	Montarea bustului lui Ștefan cel Mare și Sfânt în satul Bravicea	Finalizat	2021	Membrii comunității	-Primăria Bravicea -dl Sergiu COGÎLNICEANU (antreprenor)	-dl Sergiu COGÎLNICEANU (antreprenor)
11.	Forarea Sondei arteziene „Cangea” în satul Bravicea	Finalizat	2020–2021	Populația din regiune	-Primăria Bravicea	-Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA); -Fondul Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural (FNDAMR); -APL Bravicea -Membri comunității

12.	Crearea Serviciului Teritorial de Salvatori și Pompieri (STSP)	Finalizat	2019–2020	Populația din regiune	-Primăria Bravicea	-APL Bravicea, Țibirica, Meleșeni, Săseni; -Pompieri-voluntari din Germania (prin intermed. Consiliului Raional Călărași)
13.	Crearea Sălii de Fitness.	Finalizat	2019	Populația din regiune	-Primăria Bravicea -Gimnaziul „Ștefan cel Mare” -A.O. „Părinții în Sprijinul Învățământului” -Biblioteca Publică „George Munteanu” -Casa de Cultură	Corpul Păcii în RM -APL Bravicea -Gimnaziul „Ștefan cel Mare” -A.O. „Părinții în Sprijinul Învățământului” -Membrii comunității

Sursa: <https://bravicea-calarasi.md/proiecte/>

3.6.2 Bugetul local reprezintă totalitatea veniturilor, a cheltuielilor și a surselor de finanțare destinate pentru realizarea funcțiilor autorităților administrației publice locale. Bugetul unei primării este un plan financiar pe o perioadă determinată, care este compus din venituri și cheltuieli prognozate. Acest plan financiar (buget) este elaborat în baza unui program de dezvoltare a localității și este orientat spre atingerea unor obiective clar definite. Astfel, bugetul nu este doar un document pur financiar, dar și unul de politici, aici fiind reflectate prioritățile de cheltuieli în conformitate cu documentele strategice de dezvoltare a localității.

În perioada analizată au crescut veniturile în bugetul primăriei Bravicea de la 7521,1 mii lei la 14307,9 mii lei în anul 2023. Pentru anul 2024 a fost aprobat în planul bugetului un venit de 10243,8 mii lei. Cele mai mari venituri în bugetul primăriei le reprezintă transferurile care depășesc anual în medie de 10 ori veniturile proprii. Deși se observă că în ultimii ani au crescut și veniturile proprii și veniturile colectate. În anii 2020 și 2024 bugetul APL a crescut datorită granturilor atrase din surse externe pentru implementarea proiectelor în localitate.

Tabelul 13. Veniturile bugetului local, în perioada 2020-2024, mii lei

Denumirea indicatorului	2020	2021	2022	2023	2024 (aprobat)
Venituri, total	7521,1	8127,1	10837,5	14307,9	10243,8
Venituri generale, din care:	6842,7	7645,8	8576,6	9947,1	9829,6
- venituri proprii	620,5	628,0	659,9	838,3	729,5
- defalcări de la Impozitul pe venitul persoanelor fizice	712,6	876,0	929,9	1181,8	1053,0
- transferuri	5509,6	6141,8	6986,8	7927,0	8047,1
Venituri colectate	227,9	357,5	479,4	491,8	414,2
Donatii voluntare	263,4	14,6	-	116,6	-
Granturi pentru proiecte atrase din surse externe	187,1	109,2	1781,5	3752,4	-

Sursa: Primăria Bravicea

Cheltuielile bugetului local. În ultimii 4 ani, cheltuielile totale bugetului local înregistrează aceeași evoluție ca și veniturile totale. Cele mai mari categorii de cheltuieli înregistrate în această perioadă sunt:

1) Cheltuieli legate de învățământ, o categorie majoră pentru care s-au cheltuit în: 2020 -48% din bugetul local; 2021 – 52% din bugetul total; 2022 -42% din bugetul local și 2023 -41% din bugetul local;

2) Cheltuielile cu Servicii de stat cu destinație generală pentru care s-au cheltuit în: 2020 -22% din bugetul local; 2021 – 19% din bugetul total; 2022 -16% din bugetul local și 2023 -17% din bugetul local.

Tabelul 14. Structura cheltuielilor, executate în perioada 2020-2024, mii lei

Denumirea indicatorilor	2020	2021	2022	2023	2024 (aprobat)
Cheltuieli total	7309,9	7916,5	11083,5	14179,2	10243,8
Servicii de stat cu destinație generală	1599,3	1539,0	1838,2	2397,9	2010,3
Ordine publică și securitate națională	115,5	189,6	302,1	323,7	320,5
Servicii în domeniul economiei	386,9	407,6	975,1	152,1	450,0
Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale	706,5	606,7	2074,3	4053,4	324,3
Ocrotirea sanatații			6,7	7,0	
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	939,3	1104,4	1259,8	1376,4	1513,5
Învățământ	3510,0	4153,3	4685,4	5799,3	5625,2
Protecția socială	62,0	62,5	34,3	69,4	
Activități centralizate	-9,6	-146,6	-92,4		

Sursa: Primăria Bravicea

În perioada 2020-2023 s-a estimat creșterea bugetului local. La venituri a avut loc creșterea nominală de 1,56 ori, de la 7521,1 mii lei până la 14307,9 mii lei. La fel, cheltuielile publice, au crescut de la 7309,9 mii lei în 2020, la 14179,2 mii lei în anul 2023.

Atât creșterea veniturilor cât și a cheltuielilor se datorează atragerii finanțării și implementării proiectelor.

3.7 Analiza SWOT Demografie și domeniu social

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - Așezare geografică reușită; - Utilizare satisfăcătoare a capacităților instituțiilor sociale: instituția preșcolară, școlară, biblioteca publică, sala de Fitness, OMF, CS etc - Cooperarea eficientă între instituțiile sociale; - Proiecte implementate în domeniu social; - Personal pregătit a instituțiilor sociale; - Prezența școlii de arte; - Susținerea copiilor în situații de risc prin acordarea serviciilor de prestații sociale; - Oferirea accesului la educație pentru toți copiii; - Păstrarea și promovarea patrimoniului cultu- 	<ul style="list-style-type: none"> - Stare demografică precară; - Tendințe de îmbătrânire a populației și creșterea numărului de persoane social-defavorizate; - Salarii mici în domeniu, neatractive; - Pasivitatea unor locuitori pentru implicarea în viața socială a satului.

<p>ral;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Susținerea persoanelor în etate prin oferirea diferitor facilități. 	
<p style="text-align: center;">Oportunități</p> <ul style="list-style-type: none"> -Diversificarea serviciilor sociale, educaționale și culturale; -Implicarea și dezvoltarea capacităților tinerilor prin implicarea în diverse proiecte educaționale; -Accesare de fonduri extrabugetare prin proiecte; -Participarea tinerilor în activități de voluntariat; - Eficientizarea serviciilor sociale existente. 	<p style="text-align: center;">Riscuri</p> <ul style="list-style-type: none"> -Creșterea numărului de persoane care plecă peste hotare; -Trend demografic negativ; -Impactul crizei economice globale și naționale; -Asigurarea durabilității proiectelor sociale implementate; -Instabilitate politică; -Acoperirea financiară insuficientă pentru întreținerea instituțiilor sociale; -Schimbarea climatului ecologic cu intensificarea perioadelor de secetă.

Domeniul economic

<p style="text-align: center;">Puncte Tari</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poziționare avantajoasă, comparativ cu satele din vecinătate; - Funcționarea pieței locale; -Comerțul cu produse alimentare, a materialelor de construcție; - Oferirea serviciilor pentru cetățenii din sat și din alte localități: frizerie (2), farmacie (1), oficiu poștal (1); -Deschiderea autorităților locale față de procesul investițional și proiecte investiționale. 	<p style="text-align: center;">Puncte slabe</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lipsa sistemului de canalizare; - Lipsa drumurilor calitative; - Instabilitatea în realizarea producției agricole; - Lipsa fabricilor de procesare a producției agricole și zootehnice; - Insuficiența de brațe de muncă calificate; - Pondere scăzută a persoanelor apte de muncă în structura de vârstă; - Putere redusă de cumpărare a populației; - Nu există o politică de promovare a produselor locale.
---	--

Capacitatea administrativă

<p style="text-align: center;">Puncte tari</p> <ul style="list-style-type: none"> - Echipă responsabilă în cadrul Primăriei; - Relații de parteneriat cu Consiliul Raional; - Cooperare cu agenții economici și instituțiile din teritoriu cu accent pe creșterea satisfacției/necesităților comunitare; - Acces la informația cu referire la lansarea proiectelor și deschiderea liniilor de finanțare; - Acces la informația din sistemul e-cadastru; - Existența documentelor administrative care asigură procesul de lucru al APL; - Participarea unor funcționari la cursuri de instruire / perfecționare. - Implicarea APL în proiecte de dezvoltare comunitară „Satul European”, „Satul European Expres” etc.) 	<p style="text-align: center;">Puncte slabe</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lipsa de motivare materială și financiară a angajaților APL; - Lipsa contribuțiilor statului pentru funcțiile delegate; - Venituri bugetare proprii mici pentru planificare.
--	---

- Capacitate de atragere și implementare de proiecte.	
<p style="text-align: center;">Oportunități</p> <p>-Integrarea în perspectivă în comunitatea europeană; -Accesare de fonduri extrabugetare; -Dezvoltarea de noi parteneriate cu diferite instituții de nivel național și internațional; -Stabilirea unor principii clare în redistribuire a veniturilor de la bugetul de stat spre bugetele unităților administrativ-teritoriale.</p>	<p style="text-align: center;">Riscuri</p> <p>-Scăderea încrederii populației în APL; -Îmbătrânirea populației; -Creșterea migrațiunii; -Scăderea numărului populației active care participarea la ședințe, informări organizate de APL.</p>

Infrastructura tehnico-edilitară și mediu

<p style="text-align: center;">Puncte tari</p> <p>-Asigurarea transportării deșeurilor la gunoiștea autorizată; -Asigurarea iluminatului stradal – 60% ; -Existența pieței regionale; -Acces sporit la TV digitală, internet și telefonie mobilă; -Existența Serviciului de pompieri și salvatori.</p>	<p style="text-align: center;">Puncte slabe</p> <p>-Prezența a focarelor de plasare a gunoiului în locuri neautorizate, ponoare, râpi, fășii forestiere; -Lipsa sistemului centralizat de canalizare; -Numărul populației în descreștere, fapt ce duce la creșterea costurilor utilităților; -Drumuri deteriorate după ploi din cauza reliefului; -Lipsa conștientizării de către cetățeni a problemelor de mediu.</p>
<p style="text-align: center;">Oportunități</p> <p>-Dezvoltarea parteneriatelor cu diferite instituții, implicare în diferite proiecte, programe; -Elaborarea și depunerea de proiecte în domeniul infrastructurii, mediului; -Comercializarea produselor autohtone; -Securitatea pe timp de noapte.</p>	<p style="text-align: center;">Riscuri</p> <p>-Poluarea mediului; -Îmbolnăvirea populației; -Instabilitate politică; -Lipsa finanțelor.</p>

4. Strategia de dezvoltare socio-economică

4.1 Viziunea comunității

În centrul viziunii și misiunii de dezvoltare este cetățeanul satului Bravicea, cu nevoile sale specifice.

Viziunea de dezvoltare a satului Bravicea: *Către finele anului 2028, Bravicea va deveni o localitate cu infrastructură dezvoltată: drumuri, sistem de apă și canalizare, gaz, cu un management eficient al deșeurilor.*

Misiunea APL: *Promovarea transparenței decizionale, mobilizare comunitară, consolidarea parteneriatelor prin stimularea, asigurarea participării active a membrilor comunității din toate categoriile sociale în elaborarea, realizarea și monitorizarea activităților pentru dezvoltarea continuă a comunității și atragerea tuturor băștinașilor în acest proces.*

Pentru realizarea viziunii strategice, activitățile și proiectele, tuturor factorilor implicați în procesul de dezvoltare locală, vor fi orientate pe următoarele obiective strategice de dezvoltare:

1. Un mediu economic favorabil dezvoltării antreprenoriatului în agricultura, comerț, turism.
2. Modernizarea și extinderea infrastructurii tehnico-edilitare: apa-canalizare, gaz, drumuri, iluminat stradal.
3. Îmbunătățirea serviciilor sociale: educație, asistență socială, cultură, sănătate
4. Conștientizarea și implicarea populației în utilizarea rațională a resurselor naturale și ameliorarea stării mediului ambiant.

5. Îmbunătățirea capacității administrative și de guvernare locală.

1.1 Planul de acțiuni

Obiectiv Strategic 1. Un mediu economic favorabil dezvoltării antreprenoriatului în agricultura, comerț, turism

Program	Acțiuni/proiecte	Perioada de implementare	Responsabil	Cost estimativ (mii lei)	Sursa potențială de finanțare
Promovarea și susținerea business-ului mic și mijlociu	Organizarea seminarelor de instruire pentru fermieri, potențiali antreprenori	2024-2028	APL	10,0	Buget APL
	Înființarea Magazinului Agricol pentru achiziționarea, depozitarea și comercializarea produselor agricole, asigurarea cu piese de schimb, echipament și utilaj agricol, tehnică agricolă, asigurarea cu îngrășăminte chimice și material semincer.	2024-2028	Agenții economici	300,00	Buget agenți economici
	Deschidere ateliere de croitorie, cizmărie	2024-2028	Agenți economici	0,3	Investiții private
	Renovarea caselor bătrânești și păstrarea stilului autentic tradițional, construcția pensiunilor turistice	2024-2028	Agenți economici	0,3	Investiții private
	Amenajarea zonelor de agrement în scopuri turistice	2024-2028	Agenți economici	0,4	Investiții private
Crearea unui climat investițional favorabil	Îmbunătățirea gestionării terenurilor pentru investiții	2024-2028	APL	0,2	Buget APL
	Atragerea investitorilor care să creeze locuri de muncă	2024-2028	Agenții economici	1,000	Buget agenți economici

Obiectiv Strategic 2. Modernizarea și extinderea infrastructurii tehnico-edilitare: apacanalizare, gaz, drumuri, iluminat stradal

Programe	Activități	Perioada	Responsabil	Cost estimativ (mii lei)	Sursa potențială de finanțare
Renovarea și extinderea infrastructurii	Renovarea sistemului de aprovizionare cu apă la Satul Nou.	2024-2028	APL	2,500	Buget APL, Surse atrase
	Extinderea rețelei de gazificare	2024-2028	APL	100,00	Buget APL, Surse atrase

rii utilităților publice	Renovarea trotuarului din centrul satului pe o lungime de 2 km	2024-2028	APL	3,600	Buget APL, Buget raional
	Reparația drumurilor asfal-tate și asigurarea reparațiilor curente ale acestora	2024-2028	APL	1,500	Buget APL, Surse atrase
	Renovarea și construcția canalelor de scurgere la drumuri	2024-2028	APL	30,00	Buget APL, Surse atrase
	Construcția sistemului de canalizare și a stației de epurare la Satul Nou	2024-2028	APL	32,000	Guvernul RM, Surse atrase
	Renovarea și extinderea sistemului de iluminat stradal	2024-2028	APL	500,00	Buget APL, Surse atrase

Obiectiv strategic 3. Îmbunătățirea serviciilor sociale: educație, asistență socială, cultură, sănătate

Programe	Activități	Perioada	Responsabil	Cost estimativ (mii lei)	Sursa potențială de finanțare
Reabilitarea instituțiilor sociale	Reparații curente în cadrul instituțiilor educative (grădinița, școala de arte);	2024-2028	APL	80,00	Buget APL
	Reparația capitală a acoperișului gimnaziului	2024-2028	APL	1,500	Buget APL, Buget Consiliu Raional
	Construcția sălii de sport și sălii de festivități la gimnaziu	2024-2028	APL	21,000	Buget APL, Buget Consiliu Raional, Fond. europene
	Dotarea bazei tehnico - materiale și didactice a instituțiilor educative	2024-2028	APL	100,00	Buget APL
	Reparația capitală a acoperișului Centrului Cultural	2024-2028	APL	7,000	Buget APL, Buget Consiliu Raional, Fonduri europene
	Dotarea Centrului Cultural cu aparataj modern.	2024-2028	APL	50,0	Buget APL, Surse atrase
Dezvoltarea serviciilor de asistență socială	Crearea unui centru de plasament pentru persoanele în etate	2024-2028	APL	3,000	Buget APL, Surse atrase
	Amenajarea căilor de acces în instituțiile publice pentru persoanele cu dizabilități	2024-2028	APL	20,0	Buget APL, Surse atrase

	Crearea Spălătoriei sociale	2024-2028	APL	20,00	Buget APL, Surse atrase
Dezvoltarea infrastructurii medicale	Renovarea IP Centrul de Sănătate Bravicea	2024-2028	Consiliul Raional	200,0	Buget raional, Surse atrase
	Dotarea IP Centrul de Sănătate Bravicea cu utilaj performant	2024-2028	Consiliul Raional	1,000	Buget raional, Surse atrase
Renovarea și extinderea infrastructurii utilităților publice	Administrarea și întreținerea parcului de la Centrul Cultural	2024-2028	APL	150,0	Buget APL, Surse atrase
	Amenajarea și întreținerea locurilor de joacă pentru copii în sat	2024-2028	APL	250,0	Buget APL, Surse atrase
	Renovarea locurilor de joacă pentru copii la Grădi-niță	2024-2028	APL	140,0	Buget APL, Surse atrase
	Construcția Terenului polivalent de volei și baschet la Stadion	2024-2028	APL	200,0	Buget APL, Surse atrase
	Construcția Terenului de minifotbal la Stadion	2024-2028	APL	150,0	Buget APL, Surse atrase

Obiectiv Strategic 4. Conștientizarea și implicarea populației în utilizarea rațională a resurselor naturale și ameliorarea stării mediului ambiant

Program	Acțiuni/proiecte	Perioada de implementare	Responsabil	Cost estimativ (mii lei)	Sursa potențială de finanțare
Dezvoltarea serviciului de salubritate	Administrarea gunoiștii autorizate conform standardelor și îmbunătățirea serviciilor de colectare și transportare a deșeurilor.	2024-2028	APL	100,00	Buget APL, Surse atrase
	Salubritatea lunară a comunității și Gunoiștii autorizate	2024-2028	APL	30,0	Buget APL
	Lichidarea gunoiștilor neautorizate	2024-2028	APL	0,2	Buget APL
	Organizarea concursurilor anuale: „Cea mai curată stradă”, „Cea mai îngrijită fântână”.	2024-2028	APL	0,02	Buget APL
Reducerea nivelului de poluare a mediului ambiant	Organizarea trimestrială a raidurilor ecologice pentru estimarea situației existente a stării sanitare a satului.	2024-2028	APL	0,02	Buget APL
	Plantarea copacilor	2024-2028	APL	0,1	Buget APL
	Implicarea populației în revitalizarea sondelor arteziene	2024-2028	APL	0,2	Buget APL, Contribuția comunității

	Organizarea ciclurilor de seminare despre importanța resurselor naturale, mijloace de prevenire a poluării apei potabile, impactul negativ al defrișării fâșiilor de protecție a terenurilor agricole.	2024-2028	APL ONG de mediu	0,1	Buget APL, Surse atrase
--	--	-----------	---------------------	-----	----------------------------

Obiectiv Strategic 5. Îmbunătățirea capacității administrative și de guvernare locală.

Program	Acțiuni/proiecte	Perioada de implementare	Responsabil	Cost estimativ (mii lei)	Sursa potențială de finanțare
Perfecționarea managementului APL	Instruirea și perfecționarea continuă a consilierilor și funcționarilor publici	2024-2028	Secretarul CL	-	-
	Organizarea și desfășurarea permanentă a sondajelor de opinie publică	2024-2028	Secretarul CL, comisiile de specialitate	-	-
	Organizarea vizitelor de studiu și schimbului de experiență în managementul public	2024-2028	Primarul	0,2	Buget APL
	Identificarea, elaborarea, implementarea și evaluarea proiectelor de finanțare	2024-2028	APL	0,5	Buget APL
Facilitarea accesului la informație	Gestionarea paginii web a Primăriei Bravicea	2024-2028	APL	0,6	Buget APL
	Organizarea și implementarea campaniilor de educare și informare a populației pe subiecte menite să îmbunătățească stilul de viață în comunitate: protejarea naturii, colectarea deșeurilor, menținerea curățeniei în locurile publice, voluntariat, etc.	2024-2028	APL ONG	0,2	Buget APL
	Desfășurarea întâlnirilor periodice cu participarea reprezentanților grupurilor de sector și autorităților locale	2024-2028	APL	-	-
Promovarea relațiilor de parteneriat și	Susținerea ONG-urilor și promovarea activității acestora	2024-2028	Comunitate, APL	0,2	Buget APL

cooperare la nivel local, raional, republican și internațional	Crearea grupurilor de inițiativă (de spijin) în fiecare sector	2024-2028	APL	-	-
	Identificarea oportunităților și stabilirea relațiilor de înfrățire cu localități din străinătate	2024-2028	APL	0,5	Buget APL
	Promovarea imaginii comunității în republică și peste hotare	2024-2028	APL	-	-

1.2 Verificare și revizuire

Cadrul de monitorizare și evaluarea descrie subiecții implicați în procesul de monitorizare și evaluare și rolurile acestora, nivelele de monitorizare și evaluare, cât și sistemul de indicatori pentru fiecare nivel care măsoară progresul (performanțele), rezultatul (efectele și impactul intervențiilor).

Implementarea Strategiei de Dezvoltare Socio-Economică este un proces participativ și necesită un efort conjugat din partea APL, a societății civile sau a locuitorilor precum și a sectorului privat din localitate. În procesul realizării Strategiei vor fi implicați mai mulți actori, fiecare având un rol determinat:

- Administrația publică locală (Consiliul Local, Primarul, Primăria)
- Locuitorii satului
- Agenții economici
- Structuri externe (Consiliul raional, Guvernul, localitățile înfrățite, organizațiile internaționale).